

טיפ סגנון חופשי 19 TIP Free Style

מגזין אלקטרוני באינטרנט ובפייסבוק - לניהול ותפעול אתרי רחצה ונופש
מקבוצת ד. לבקוביץ יעוץ והדרכה בע"מ
י"א באב תשע"ד - 7 באוגוסט 2014

חובת הצבת מכשירי החייאה במקומות ציבוריים (דפיברילטור)

מאת: דוד לבקוביץ

מכשיר החייאה מסוג דפיברילטור חיצוני אוטומטי, מיועד להסדיר פעילות חשמלית של הלב באמצעות העברת זרם חשמלי ללב, במצבים של הפרעה בתפקוד הלב כתוצאה משיבוש פעילותו.

לאחר שנחקק בזמנו חוק הצבת מכשירי החייאה במקומות ציבוריים, התשס"ח – 2008, הותקנו ממש לאחרונה תקנות הצבת מכשירי החייאה במקומות ציבוריים התשע"ד - 2014. תקנות אלה מחייבים הצבת מכשירים אלו במקומות ציבוריים תוך הקפדה על סוג ציוד המאושר על ידי משרד הבריאות והרשום בפנקס הציוד הרפואי כמצוין בחוק ציוד רפואי התשע"ב - 2012, מיקום וכמות הצבה, שילוט הכוונה, תפעול ואחזקה נאותים לרבות בדיקות לתקינות וכיו"ב. לעיון בתקנות לחץ כאן: <http://www.chamber.org.il/images/Files/27219/takanot.pdf>

טביעות והצלה במקומות רחצה

סטטיסטיקה

בעונת הרחצה הנמצאת בעיצומה אירעו עד עתה 25 טביעות למוות כאשר בבריכות שחייה, פרטיות וציבוריות, בולט לעין ריבוי טביעות יחסית לממוצע הרב-שנתי, זאת לעומת חופי הרחצה ששם ניכרה ירידה לעומת הממוצע הרב-שנתי.

בחופי רחצה – אירעו 14 טביעות למוות, רובם הגדול במקומות שאינם מאוישים בשירותי הצלה. בבריכות פרטיות – טבעו 5 פעוטות וילדים. בבריכה פרטית בסביון שתי ילדות בנות 11 אור קורן וקורל שרי ז"ל. פעוטה בת שנה וחצי שנמצאה בקרקעית בריכת השחייה בית סבה בראשל"צ. פעוט בן שנתיים בבריכה ביתית במרפסת ביתו בקריית גת ופעוטה בת 3 מאבו-גוש. בריכות בצימרים - שני פעוטות בני 3-4 טבעו בשבוע אחד בהפרש של ארבעה ימים בישוב חד-נס ברמת הגולן.

בבריכות ציבוריות – טבעו למוות 4 נפשות. אדם בן 70 בבריכת בית מלון באזור יערות הכרמל, ילדה בת 9 בקאנטרי קלאב באזור הקריות, בן 4 בבריכה עירונית בישוב ניל"י וילד בן 12 בבריכת בית מלון באילת.

בנחלים בטבע – טבע למוות נער בן 17 במפל הלבן שבנחל אל-על.

סוגי טביעה

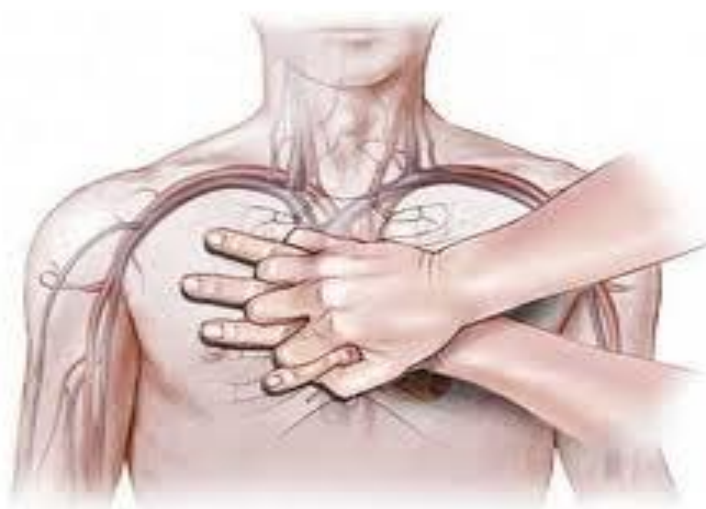
הספרות המקצועית בעולם מצביעה על כך שמקרי הטביעה נחלקים לארבעה סוגים בסיסיים: טביעה רטובה (80%), טביעה יבשה (10%), טביעה משנית (5%) וטביעת הלב (5%). "טביעה רטובה" קשורה לחדירת מים לריאות כאשר הפגיעה נגרמת מסיבוכים פיסיוולוגים הנגרמים מחדירת המים לריאות ואי קיום תהליך החמצון כתוצאה מכך. "טביעה יבשה" קשורה למכניזם של תופעה הנגרמת לאדם השוקע מתחת למים שבאופן אינסטינקטיבי הוא עוצר את נשימתו. כאשר ה"לארינקס" (שריר טבעתי מסביב לקנה הנשימה) חס במים, הוא נסגר באופן מידי ע"י התכווצות שרירית אוטומטית המכונה "ספאזם לרינגיאלי". בפרק זמן זה, עד שההתכווצות תשתחרר, תהיה פגיעה כתוצאה מחנק. גם במקרה זה אובדן ההכרה לאורך זמן תגרום לשחרור ההתכווצות ואז תחל חדירת מים לריאות. "טביעה משנית" היא כתוצאה מסיבוכים פיסיוולוגיים שנגרמו ע"י מים שנשאפו בזמן הטביעה. במאמר בכתב העת האמריקאי "אמרג'נסי" ציינו הרופאים ד"ר דיק וד"ר פוטגינר כי ב- 5% מהמקרים של כמעט טביעה יפתחו סיבוכים ומהם כ- 25% ימותו כתוצאה מכך. "טביעת הלב" נגרמת כתוצאה מהלם ממגע במים קרים מאד. ראוי לציין כי קיימים מצבים של "טביעה שקטה", שהיא טביעה שבה הטובע לא מצביע על מצוקה כלשהי ואיננו מעורר תשומת לב לכך שהוא במצוקה ובתהליך של טביעה, בשונה ממצב שבו הטובע זועק לעזרה ומשמיע קולות מצוקה ומסמן בידיו למצוקה.

טובע מצוי במים לעתים במצב של ציפה כשהוא שוכב על הבטן מחוסר תנועה וראשו ורגליו שקועים והשכמות בולטות החוצה. כמו כן יכול להימצא שקוע בקרקעית הבריכה.

טביעה היבטים רפואיים

אין ספק שהטיפול המהיר להחייאת הטובע עשוי להיות גורם מכריע לגבי התוצאה אם הטובע ימות כתוצאה מהטביעה או יינצל ויחשב בסטטיסטיקה היבשה למקרה בר מזל של "כמעט טביעה".

מטרת הטיפול בטובע הוא להעשיר את רמת החמצן בדם על מנת להימנע מפגיעה מוחית. המחקרים והספרות המקצועית מתארים את ההיבטים של הנזקים הרפואיים כתוצאה מטביעה. מנגנון הנזק המוחי כתוצאה מטביעה נגרם ממחסור בחמצן ("היפוקסמיה") ובהמשך העדר חמצן ("אנוקסיה"). תאי קליפת המוח הינם הרגישים ביותר למצב של חוסר חמצן, וגם אם לא ניתן אולי לקבוע בוודאות את הזמן הגורם לנזק מוחי פרוגרסיבי ובלתי הפיך של תאי המוח הרי שמדובר בדקות ספורות (כ- 5 עד 10 דקות). כך, שהחייאה מוקדמת ואפקטיבית, המחזירה לנפגע את הדופק, לחץ הדם וחמצן למוח, היא קריטית. אין ספק כי גם גילו, מצבו הבריאותי וכן אלכוהול בדם של הנפגע משפיעים על הסיכוי להינצל וכך גם סוג המים - מלוחים או מתוקים, וטמפ' המים הם גורמי השפעה.

אז מה הגורמים לטביעה ואיך ניתן להימנע?

תורת ההצלה מצביעה על תופעות העלולות לגרום לטביעה בבריכה כגון - אי ידיעת השחייה, אכילה מוגזמת לפני הרחצה וחנק כתוצאה מכך, אלכוהול בדם, מצב בריאותי לא תקין הגורם לתופעות של חולשה והתעלפות, אפילפסיה, בעיות לב, אירוע מוחי וכיו"ב. בים התיכון בנוסף קיימת תופעת "זרמי פריצה" בסמוך לחוף הגורמים כנראה לרוב מקרי הטביעה. נראה כי "הגורם האנושי", כלומר משמעת הציבור הרחב להוראות, להנחיות ולהתנהגות אחראית וסבירה, היא המפתח הראשי למניעת טביעות. בבריכות פרטיות, שבהן השנה אירעו יחסית מקרי טביעה רבים, נדרשת תשומת לב רבה של ההורים, כדי שלא יאפשרו לפעוטות וגיל

רך לשהות בבריכה ללא השגחה צמודה. זאת בנוסף לאמצעים פיזיים כגון משטחים צפים בטיחותיים כאשר הבריכה איננה בהשגחה, ואמצים אלקטרוניים שונים להתראה. "צוותי ההצלה" – המצילים ומגישי העזרה הראשונה, הם בעלי המקצוע שכולים למנוע ולהציל חיים. באתרי רחצה ציבוריים, אלא שהם צריכים להיות כשירים, מיומנים ואחראים.

כשירויות מצילים ומגישי עזרה ראשונה על פי החוק

לגבי שירותי ההצלה בבריכות שחייה ציבוריות, ראוי להדגיש את חובת "מחזיק הבריכה" לדאוג לכך שהמצילים ומגישי העזרה הראשונה יהיו כשירים עפ"י הנדרש בחוק. כתזכורת להלן חלק מדרישות החוק המעוגנות בתקנות הסדרת מקומות רחצה (בטיחות בבריכות שחייה) התשס"ד – 2004:

תקן מצילים לבריכה בשטח מים עד 750 מ"ר

עומס מתרחצים עד 30 איש - מציל אחד מסוג 1 שעבר הכשרה בעזרה ראשונה של לפחות 37 שעות. עמדת הח"מ היא שהדרישה בתקנות הן תנאי מינימום כי רצוי שיהיה בנוסף למציל מגיש עזרה ראשונה באתר כדי שיוכל לטפל גם בפציעות פשוטות ערך לכאורה על מנת שלא להסיח את המציל ממשימתו העיקרית להצלת חיים ובמיוחד מניעת טביעה. עומס מתרחצים מעל 30 איש - 2 מצילים מסוג 1 ו/או מציל סוג 1 ו- 1 מגיש עזרה ראשונה.

תעודות וכשירויות מצילים

- בעל תעודת מקצוע של מציל מטעם משרד התעשייה המסחר והתעסוקה (להלן – משרד התמ"ת). יודגש ויצוין כי מצילים ותיקים מחויבים להיות מוסמכים להגשת עזרה ראשונה בקורס שלא יפחת מ- 37 שנים. המצילים החדשים עוברים היקף שעות זה בקורס.
- עבר אחת לשנתיים ממועד תחילת העסקתו ריענון נאות בעזרה ראשונה, לפי התכנית המפורטת בתקנות, שהועבר ואושר בידי מי שהוא בעל הכשרה וניסיון של חובש.
- עבר אחת לשנתיים ממועד תחילת העסקתו ריענון נאות בהצלה לפי התכנית המפורטת בתקנות שהועבר ואושר בידי מציל בעל תעודת מקצוע של מציל בריכת שחייה סוג 2 מטעם משרד התמ"ת, העוסק במקצוע בחמש השנים האחרונות לפחות.
- אחת לארבע שנים חתם על הצהרת בריאות, ונבדק בדיקה רפואית בידי רופא מורשה, ונבדק בידי אופטומטריסט או רופא עיניים, ומההצהרה ותוצאות הבדיקות עולה כי אין מניעה כי ישמש מציל בבריכת שחייה.

מיהו מגיש עזרה ראשונה – הסמכה וכשירויות

למותר לציין שלא כל אחד יכול להיות מגיש עזרה ראשונה. הסמכה - מגיש עזרה ראשונה, על פי התקנות להסדרת מקומות רחצה (בטיחות בבריכות שחייה) התשס"ד - 2004 (להלן - "התקנות"), הוא אח הרשום בפנקס כמשמעותו בתקנות בריאות העם (עוסקים בסיעוד בבתי חולים), התשמ"ט - 1988, ו/או חובש שהוכשר בצבא הגנה לישראל ובמסגרת אחרת כגון אגודת מגן דוד אדום בישראל לפי חוק מגן דוד אדום, התש"י-1950, ו/או פרמדיק או רופא, ו/או שעבר הכשרה נאותה כמגיש עזרה ראשונה (לפחות 37 שעות) או כחובש לפי האמור, בהתאמה, בחלק א' או ב' לתוספת הראשונה בתקנות, שהועברה ואושרה בידי מי שהוא בעל הכשרה וניסיון של חובש בהתאם לטופס שבחלק ג' לתוספת השנייה בתקנות.

כשירות - עבר אחת לשנתיים, ממועד תחילת העסקתו, ריענון נאות בעזרה ראשונה, לפי התכנית המפורטת בחלק ב' לתוספת השנייה שבתקנות, שהועבר ואושר בידי מי שהוא לפחות בעל הכשרה של חובש בעל ניסיון בהתאם לטופס שבחלק ג' לתוספת השנייה בתקנות.

נהלי בטיחות בשגרה וחירום

על מחזיק הבריכה להכין נהלים לטיפול באירועים ובמצבי חירום בבריכת שחייה ובכלל זה אזעקת אמבולנס וכוחות הצלה. הנהלים צריכים להיות מובאים לידיעת בעלי התפקידים בבריכה. נהלים אלה מצילי חיים מאחר שהטיפול המהיר והיעיל בטביעות ("גורם הזמן") הוא קריטי. נראה כי ברוב בריכות השחייה אין נהלים מתאימים ומותאמים ואנו במערכת "בסגנון חופשי" מציעים להכין לכם במחיר נהלים מתאימים לבריכות שחייה הכוללים הטמעתם לצוותים.

לעיון בתקנות לחץ כאן: <http://www.fstyle.co.il/imgs/site/ntext/hok4.pdf>

כל הזכויות שמורות

אין להעתיק או להפיץ פרסום זה או קטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני (לרבות צילום והקלטה) ללא אישור בכתב מראש מדוד לבקוביץ מערכת בסגנון ופשי . נעשה הכל כדי להעמיד את הדברים שבמאמר על דיוקם ועדכונם עד ליום הפרסום. יחד עם זאת, ראוי להסתמך תמיד על מקורות החקיקה המעודכנים